

Ad:Ekspløsjonsulykken 20.04.1944.

I Bergens Tidende etterlyser dere ”personskildringer” fra dagene og uken etter ulykken.

Jeg fylte 9 år sommeren 1944. Jeg var et av barna som ble evakuert fra Bergen kort tid etter 20 april.

Jeg vil nå fortelle hva jeg husker og opplevde etter den tragiske ulykken.

Vi bodde i et familiehus i Søndre Kleivesmug like bak Mariakirken. Vi, det var min mor, far bror og meg. Elles i huset bodde tanter, onkler, kusiner og fettere. Alle disse var reist ut av byen. Vi hadde også en enslig dame som hadde hybel på loftet i huset. I alt hell var hun gått på arbeid, hun var syerske som begynte tidlig på jobb. Far var også gått på arbeid.

Det jeg husker fra selve dagen: Jeg stod på kjøkkenet og vaske meg, skulle på skolen til andre time. Jeg hørte et forferdelig brak og støv og skit ramlet ned fra taket, jeg trodde det var dommedag. Det viste seg at en bjelke fra båten som eksploderte falt ned på hustaket vårt. Heldigvis var hun som hadde hybel på loftet gått på arbeid. Hadde hun vært hjemme hadde hun ikke overlevd. Min bror lå i sengen og fikk mye vindusglass over seg, men heldigvis gikk det godt. I huset ble alt knust, det eneste som stod igjen var en skjør liten kopp. Nå var gode råd dyre, her var det bare å komme seg ut. Mor tok pengeskrinet, (det var hun som bestyrte økonomien i huset for sine søsken) det var viktig at det ikke kom på feile hender. Vi kom oss ut og opp i Fjellveien og vider til Landås, der vi hadde noen kjente som vi kunne være hos noen dager. Det å gå gjennom Fjellveien var nifst, vi så mange som var skadet og mye blod.

Far hadde kommet seg hjem, han var sikker på at vi var omkommet. Ikke visste han hvor vi var eller hvordan vi hadde det. Men han fant oss omsider. Huset var helt ødelagt, ingen kunne bo der. Det tok lang tid før noen kunne bo i huset igjen. Materialer og glass var ikke å oppdrive på den tiden. Etter en tid ble mor, far og min bror som var 7 år eldre enn meg boene hos fars søster på ett rom og kjøkken og jeg ble sendt til Hemsedal.

HEMSEDAL:

Jeg ble som mange andre barn sendt ut av byen. Det jeg husker var at vi var på Jernbanestasjonen, der var det noen voksne som satte på oss merkelapper som viste hvilken stasjon vi skulle av på. Min merkelapp var grønn, jeg og en annen jente skulle av på Gol. Togturen husker jeg ikke mye av. Det jeg husker var at det var mørkt når vi var fremme på Gol. En stasjonsbetjent geleidet oss til et hotell i nærheten for overnatting. Det var kaldt vi frøs og rommet vi lå i var stort, med papirlaken og ingen sa hvor vi kunne gå på do. Vi forsøkte å gå ut på gangen for å se om vi kunne finne noen dører som viste at dette var et do, men dessverre altfor mange dører. Redde som vi var, tisset vi på gulvet i værelset som vi var plassert i. (Dette står klistret i minnet mitt). Neste dag var det av gårde i buss til Hemsedal. Henne jeg var sammen så jeg ikke igjen den tiden jeg var i Hemsedal. Det var kaldt på bussen jeg frøs på beina, støvlene jeg hadde var nok

litt trange. Det var en dame på bussen som sa hvor jeg skulle av. Ja det var en engstelig og spent liten jente som gikk av bussen. De jeg skulle være hos stod og ventet på meg.

Det var en gård jeg kom til. Paret hadde fem jenter fra før av, noen en god del eldre en meg.

Det var nok en større gutt de hadde håpet på, som kunne arbeide mer enn jeg.

Jeg ble plassert i en seng i gjesteværelset den første dagen, med alle de andre sittende rundt meg. Det var vanskelig for meg å skjønne dialekten deres, men det kom seg etter hvert. Jeg lengtet veldig etter familien min den første tiden, det ble noen tårer på nattestid, men men det var ikke noe å gjøre med det. Her var jeg kommet og her måtte jeg blir.

(Jeg begynte selv å snakke halling. Min bror hadde det vanskelig med å skjønne meg da jeg kom hjem igjen.) På gården jeg var på skulle man arbeidet på hverdager og ha fri på søndager. Det var ikke snakk om å leke på en hverdag. Jeg fikk noen ganger lov å leke med en jente fra nabogården som var på min alder. Bestefaren på gården og en ugift onkel bodde i et kårhus. Bestefar var ikke så glad når jeg kom, det var en gutt som kunne arbeidet de trengte. Onkelen var veldig snill med meg. Jeg gikk også på skole det året jeg var der. Om vinteren ble vi fraktet med hest og slede med pledd rundet oss, det var fryktelig kaldt. Min egen lesebok hadde jeg med, så når vi måtte lese høyt, forstod jeg ikke dem og de ikke meg.

Sommer i Hemsedal:

Når det nærmet seg sommer skulle dyrene til stølen . Det var litt av et styr. Jeg som ikke var vant med dyr skulle være med. Min plass var bakerst, skulle passe på at alle var med i følge. Jett om jeg var redd. Dyrene fra alle gårdene gikk samme dagen mener jeg. Vi traff andre kyr fra andre gårder og det ble mye stanging dem i mellom. På stølen hadde vi det fint. Det var to hus, det ene ble leiet ut til Oslofolk, det andre bodde vi i. Det ble ystet og litt slaktning var det også. Det var første gang jeg så et dyr ble slaktet. Det skulle skytes og jeg fikk ikke lov å se på, men det gjorde jeg. Gjemte meg bak en stein og tittet frem, uff.

På stølen traff jeg mange Oslofolk. Jeg fikk en minnebok av døtrene på gården til min 9 år dag, den har jeg ennå. Mange fra Oslo, lærerinnen som jeg hadde og døtrene på gården har skrevet i den. Det er et fint minne. Sommeren var den fineste tiden . Da sommeren var over var det å få dyrene ned igjen. Så kom høsten og vinteren med skolegang. Jeg husker ikke så mye av hva vi fortok oss utover skolen om høsten og vinteren.

Freden:

Jeg husker den dagen flagget gikk til topps, og alle snakket om at nå var det fred i landet. Radioen som var gjemt kom frem , den hadde de hatt under hele krigen. På kveldstid kom det alltid folk til kårhuset, men hvorfor skulle ikke jeg vite. Jeg tenkte nå for jeg snart reise hjem, men det tok en stund før mor kom og hentet meg. Huset i Kleiven var vel ikke helt i orden kan jeg tenke meg.

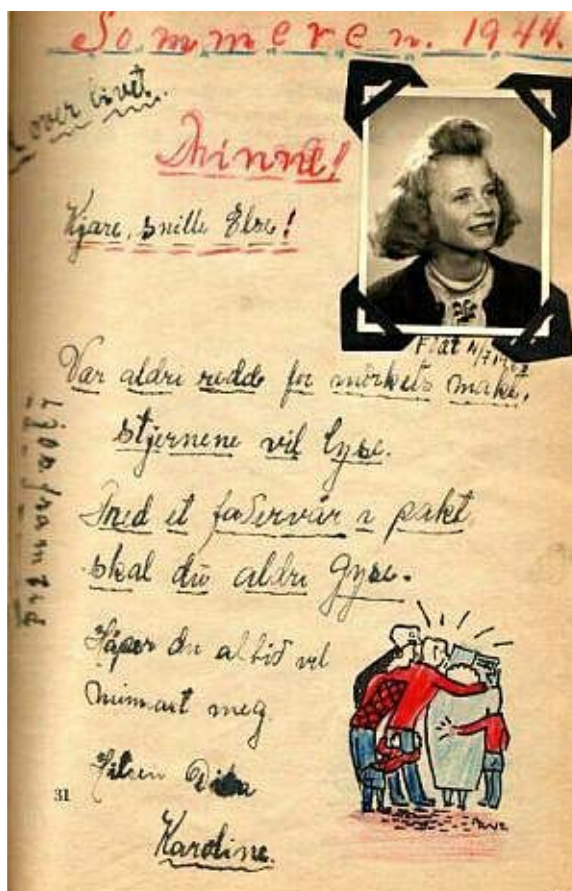
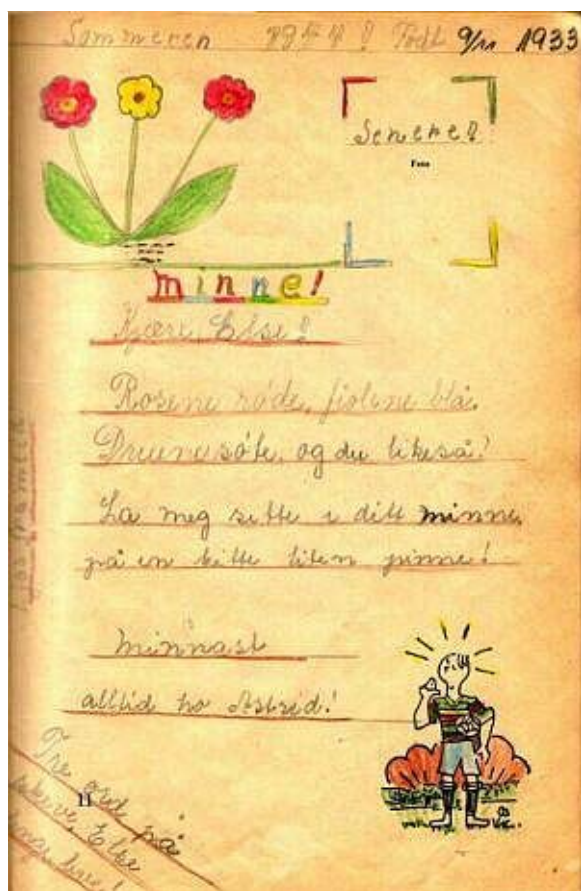
Mor kom om sommeren 45 og hentet meg. Ola bonden jeg bodde hos kom med henne i hest og kjerre til seteren. Det var ikke lett for henne har hun fortalt meg, for jeg gjemte meg bak Margit som hadde vært min ”mor” et år. Jeg var da genert for min egen mor, det var tungt for henne å se. Det gikk over forholdsvis fort og det var bare glede. Reisen hjem husker jeg ikke noe av, men det var veldig godt å komme hjem igjen til far og bror.

Til slutt må jeg fortelle at sommeren 71 skulle vi på ferie til Sørlandet og da fant jeg ut at jeg hadde lyst til å se om jeg kunne kjenne meg igjen og finne gården. Det gjorde jeg og de gamle bodde der ennå. Det ble et fint gjensyn. En av døtrene som nå bor i Oslo var på seteren, så det ble en tur opp dit.

Sommeren 2003 var vi igjen på ferie i Hemsedal. På ny var jeg på jakt etter noe etterkommere etter Margit og Ola. Denne gangen var veien opp til gården lagt om så det ble mye vanskeligere, men det gikk. Gårdshuset var revet så jeg kjente meg ikke igjen. Heldigvis hadde jeg tatt med meg minneboken og den hjalp meg. Det var bilder av døtrene i den. Litt spørring rundet omkring og minneboken vist frem gikk det. Den eldste datteren Ingeborg hadde bygget hus vedsiden av gården og da var det bare å ringe på. Ingeborg fortalte at de ikke hadde snakket om meg etter krigen, derfor tok det en stund før hun husket meg igjen. Vi hadde en hyggelig kaffestund, hun var 11 – 12 år eldre enn meg og på den tiden var det jo mye. Jeg mener hun var begynt i arbeid utenom gården.

Dette er min historie, det er ikke bare og sende en 9 åring av sted til fremmede . Jeg mener den har preget meg.

ELSE

Fra minneboken Else fikk da hun var i Hemsedal. I privat eie.